

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/179/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2214216428
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2214216428.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlatice Javorovej a sudkýň JUDr. Gabriely Briškovej a Mgr. Kataríny Arnouldovej v právnej veci žalobkyne: Quantum Credit a. s., Ružová dolina 25, 821 09 Bratislava, IČO: 47 248 980, zastúpenej splnomocnenkyňou: PERSPECTA Legal, s.r.o., Ružová dolina 25, 821 09 Bratislava, IČO: 36 668 745, proti žalovanému: Q. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX/X, M. N. Y., o zapltenie 741,90 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 27. novembra 2014 č. k. 9C/419/2014-25 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti veci samej v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty 638,80 eur s príslušenstvom ako aj v časti určenia neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej neprijateľnosti **p o t v r d z u j e .**

V zostávajúcej zamietajúcej časti veci samej týkajúcej sa sumy 71,70 eur s príslušenstvom **h o m e n í t a k ,** že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 71,70 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne zo sumy 71,70 eur od 18.8.2011 do zapltenia.

Súdu prvého stupňa **n a r i a d ť u j e** vykonanie opravy dátumu narodenia žalovaného v úvodnej časti jeho rozsudku.

Žalovanému **n e p r i z n á v a** náhradu trov tohto konania.

o d ō v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 31,40 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,50% ročne zo sumy 11,83 eur od 18.9.2011 do zapltenia, 9,50% ročne zo sumy 19,57 eur od 18.10.2011 do zapltenia, do troch dní od právoplatnosti takéhoto rozsudku, II. vo zvyšku žalobu zamietol, III. rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a IV. určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o poskytovaní služby Magio Sat zo dňa 15.07.2011 - akcia s viazanosťou 26 mesiacov „Za porušenie záväzku užívateľa užívať službu Magio Sat počas dohodnutej doby viazanosti, a to najmä tým, že vypovie Zmluvu o poskytovaní služby Magio Sat, požiada o zmenu programu služby Magio Sat na program s nižším mesačným paušálnym poplatkom počas 4.-26. mesiaca viazanosti a takýto program mu bude po dohode so ST aktivovaný alebo svojim konaním, resp. opomenutím spôsobí dôvod pre ktorý je ST oprávnený od zmluvy o poskytovaní služby Magio Sat odstúpiť, je ST oprávnený vyúčtovať užívateľovi jedno rázovú zmluvnú pokutu vo výške 199,00 eur. Pri pokutách sa DPH neuplatňuje“, je neplatná z dôvodu neprijateľnosti tejto podmienky. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanovením § 53 ods. 1, § 54 ods. 1 a 2, § 100, § 101, § 103, § 544 ods. 1 a 2, § 545 ods. 1 až 3, § 545a O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení); § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa; § 115a ods. 2, § 153

ods. 3 a 4 a § 200ea ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a § 5 ods. 7 zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách (ďalej aj „ZEK“). Vecne dôvodil uzavretím Zmluvy o poskytovaní služby Magio Sat dňa 15.7.2011 medzi právnou predchodkyňou žalobkyne (Slovak Telekom, a. s., Bratislava) a žalovaným podľa § 43 ZEK, predmetom ktorej bolo poskytovanie služby Magio Sat (kábová alebo satelitná televízia) právnou predchodkyňou žalobkyne ako poskytovateľkou žalovanému ako účastníkovi, ktorý sa zaviazal platiť jej cenu za zariadenie (Magio Box s príslušenstvom, ktoré mu poskytla) a poskytovanie služby Magio Sat podľa platnej tarify a v prípade využitia akcie podľa príslušného cenového výmeru, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy, dojednaný bol program služby Magio Sat, základný balíček Magio Sat Klasik, akcia s viazanosťou 26 mesiacov, dojednaná bola aj zmluvná pokuta vo výške 199 eur pre porušenie záväzku žalovaným (viď vyššie uvedená zmluvná podmienka). Uviedol, že žalovaný v danom spore vystupuje ako fyzická osoba spotrebiteľ.

Žalobkyňa (ktorej bola jej právnou predchodkyňou ako postupcom pohľadávka, ktorá je predmetom sporu postúpená Zmluvou o postúpení pohľadávok z 20.11.2013) svoj nárok zdôvodňovala tým, že žalovaný riadne a včas nezaplatil sumy, ktoré mu boli jej právnou predchodkyňou vyúčtované faktúrou č. 2729994244, splatnou 17.8.2011 znejúcou na sumu 71,70 eur (24,99 eur Magio + ostatné služby 34,76 eur + DPH 11,95 eur), faktúrou č. 7730997417, splatnou 17.9.2011 znejúcou na sumu 11,83 eur (2,79 eur Magio + 7,65 eur ostatné služby + DPH 1,39 eur), faktúrou č. 5731997920, splatnou 17.10.2011 znejúcou na sumu 19,57 eur (Magio 12,16 eur + 4,15 eur ostatné + 3,26 eur DPH) a faktúrou č. 4732995836, splatnou 17.11.2011 znejúcou na sumu 638,80 eur (Magio sat pokuta 199 eur + ostatné pokuty 439,80 eur), uplatňovala si okrem uvedených súm v zmysle ust. § 517 ods. 2 a nasl. O. z. aj úroky z omeškania vo výške 9,5 % ročne z jednotlivých súm za príslušné obdobia.

Z pripojených faktúr súd zistil, že okrem faktúry č. 4732995836 na sumu 638,80 eur, ktorou bola vyfaktúrovaná zmluvná pokuta, sa jedná o faktúry za poskytnuté služby. Ohľadom faktúry č. 2729994244 so splatnosťou 17.8.2011, ktorou bola vyfakturovaná suma 71,70 eur, súd prvého stupňa dôvodil, že nárok žalobkyne je premlčaný, nakoľko žaloba bola podaná 18.8.2014, splatnosť uvedenej faktúry uplynula 17.8.2011 a trojročná premlčacia doba uplynula 17.8.2014, podľa ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. prihladol na premlčanie bez návrhu, čo bolo dôvodom zamietnutia žaloby v časti o zaplatenie 71,70 eur s príslušenstvom. Nárok na zaplatenie za poskytnuté služby vyúčtovaný faktúrami č. 7730997417 a 5731997920 (11,83 eur + 19,57 eur= 31,40 eur), uplatnený žalobkyňou, ustálil ako opodstatnený spolu s príslušenstvom - úrokmi z omeškania a v tejto časti (31,40 eur s príslušenstvom) žalobe vyhovel.

Ďalej dôvodil, že zmluvná podmienka (uvedená vo výroku napadnutého rozsudku) dojednaná medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným znevýhodňuje žalovaného ako spotrebiteľa, nakoľko umožňuje žalobkyňi uplatňovať si zmluvnú pokutu v podstate za akékoľvek porušenie povinnosti žalovaným, či už podľa zmluvy, jej dodatku, prípadne Všeobecných podmienok, pričom výška zmluvnej pokuty nezohľadňuje mieru závažnosti ani hodnotu porušovanej povinnosti. Toto ustanovenie je neprimerané i vzhľadom na dĺžku trvania vzťahu, ktorý podľa dojednaných zmluvných podmienok má trvať 26 mesiacov a zmluvná pokuta vo výške 199 eur pritom nerozlišuje, či k porušeniu tejto podmienky dôjde bezprostredne po uzavretí zmluvy alebo tesne pred jej skončením, čo možno považovať za značnú nerovnováhu vo vzťahu k spotrebiteľovi, čo bolo dôvodom určenia zmluvnej podmienky za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti a zamietnutia žaloby v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty (638,80 eur s príslušenstvom).

V časti o trovách konania svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ust. § 142 ods. 2 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie iba žalobkyňa zjavne iba v jeho zamietajúcej časti veci samej a v časti o určení neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej neprijateľnosti, navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe aj v takejto časti. Dôvodila, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mala za to, že súd prvého stupňa jej nesprávne nepriznal pohľadávku 71,70 eur (fakturovanú faktúrou 2729994244, splatnou 17.8.2011) z dôvodu jej premlčania, hoci táto premlčaná nebola, keďže právo sa mohlo po prvý krát uplatniť až dňom nasledujúcim po splatnosti t. j. 18.08.2011, teda až v tento deň začala plynúť premlčacia doba, na plynutie ktorej sa použije ust. § 122 o počítaní času, teda posledný deň premlčacej doby pripadol na deň 18.8.2014, v ktorý deň bola podaná žaloba, preto sa právo nepremĺčalo. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo 82/2009.

Je síce pravda, že ustanovenie o zmluvnej pokute znevýhodňuje spotrebiteľa, ale len do takej miery, aby vyrovnalo ekonomickú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, keďže právna predchodkyňa žalobkyne investovala do zmluvy tým, že poskytla žalovanému príslušenstvo na Magio Sat. Navyše predmet tejto

zmluvy je aj predmetom podnikania tejto spoločnosti, preto nie je v jej záujme zo zmluvy neplniť, či už v snahe zachovania dobrého mena u zákazníkov, ale najmä v snahe dosiahnuť zisk zo zmluvy, do ktorej vopred investovala. Na druhej strane, keďže sa jedná o zmluvu synalagmatickú, spotrebiteľovi by v prípade porušenia zmluvy zo strany Slovak Telekom, a.s. stačilo prestať platiť zo zmluvy. V prípade porušenia na strane spotrebiteľa však tomuto právna predchodkyňa žalobkyne neprestane poskytovať služby ihneď ale až po pár mesiacoch, na základe nerešpektovania výziev na plnenie, navyše spotrebiteľovi zostane vo sfére jeho dispozície aj ňou poskytnuté príslušenstvo. Spotrebiteľia sú o ich ochrane, poskytovanej súdmi dostatočne informovaní a zneužívajú svoje právne postavenie. Preto dojednanie o zmluvnej pokute má slúžiť na zabezpečenie plnenia na tej strane, u ktorej je menší ekonomický záujem na plnení zmluvy a takáto zmluvná pokuta nespôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach, iba vyrovnáva ekonomický záujem na plnení zo zmluvy. Navyše zmluvná pokuta je dojednaná len pre prípad podstatného porušenia zmluvy, ktorým je najmä neplnenie zo zmluvy, tak ako k tomu došlo na strane žalovaného. Každý aj priemerný spotrebiteľ vie, že jeho základnou povinnosťou zo Zmluvy o poskytovaní služby Magio Sat je platiť za službu, a preto predmetná zmluvná pokuta nebola dohodnutá pre prípad, ktorý by spotrebiteľ nevedel predpokladať.

K názoru súdu, že ustanovenie o zmluvnej pokute je neprijateľnou zmluvnou podmienkou z dôvodu, že nezohľadňuje okamih kedy k prípadnému porušeniu došlo, či mieru porušenia, uviedla, že zmluvná pokuta predstavuje inštitút zabezpečenia záväzkov, ktorý má donútiť zmluvnú stranu plniť po celú dobu trvania povinnosti, nielen v jej časti. Je právne irelevantné, kedy a v akej miere zmluvná strana porušila povinnosť, podstatné je, že sa nesprávala tak, ako bola zo zmluvy zaviazaná. V právnej praxi sa používa ako fixne určená suma pre prípad nezaplatenia záväzku, teda takéto jej určenie je všeobecne akceptované spoločnosťou ako správne. Navyše v tomto prípade predstavuje väčšinu zmluvnej pokuty pokuta za príslušenstvo, ktoré žalovaný nevrátil, teda túto povinnosť nespĺnil ako celok.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadril, odvolací návrh nepodal.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania žalobkyne a to v jeho zamietajúcej časti veci samej (§ 212 ods. 1 O. s. p.), v spojení so závislým výrokom o určení neplatnosti zmluvnej podmienky a o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné iba čiastočne. Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený dňa 29. júna 2016 (§ 211 ods. 2, § 156 ods. 3 O. s. p.).

Súd prvého stupňa správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou o poskytovaní služby Magio Sat, medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným ako spotrebiteľskú zmluvu, keďže táto spĺňa jej definičné znaky (spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom), ako aj definičné znaky jej subjektov a to právnej predchodkyne žalobkyne ako dodávateľa (osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a žalovaného ako spotrebiteľa (fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti).

Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval O. z.. Na úrovni komunitárneho práva bolo prijatých pomerne veľa smerníc a nariadení, týkajúcich sa problematiky ochrany spotrebiteľa (osobitne je treba dať do pozornosti čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách chrániaci situáciu znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a smerujúci k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou). V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie cieľ čl. 6 uvedenej smernice by sa nedosiahol, ak by spotrebiteľ bol povinný sám vystúpiť proti nekalkej povahe týchto podmienok. S ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením, vnútroštátnemu súdu prináleží vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol nekalou zmluvnou podmienkou viazaný (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie C-473/00 Cofidis, C-168/05 Mostaza Claro). Súd má povinnosť ex offo (aj bez návrhu) posúdiť nekalú povahu zmluvnej

podmienky (teda kvalifikovať ju ako neprijateľnú zmluvnú podmienku), obsiahnutú v zmluve uzavretej medzi poskytovateľom služby a spotrebiteľom (C-40/2008 Asturcom Telecomunicaciones).

Zmluva o poskytovaní služby Magio Sat uzavretá medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným dňa 15. júla 2011 je typickou štandardnou formulárovou listinou, na ktorú zásadne dopadá súdna kontrola. Súd ako orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy, bol v tomto prípade povinný aplikovať ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a teda aj bez námietky žalovaného ako spotrebiteľa prihliadať na prípadné premlčanie nároku žalobkyne. Správne preto postupoval prvostupňový súd, keď ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z., aplikoval na uvedený prípad tak, že skúmal, či nárok, vyplývajúci žalobkyňi z každej jednej faktúry nebol premlčaný. Jeho záver o premlčaní nároku vyúčtovaného žalovanému faktúrou č. 2729994244 v sume 71,70 eur, splatnou dňa 17.8.2011 však nebol správny.

Súčasná právna úprava pravidiel počítania času je upravená v § 122 ods. 1 až 3 O. z.. Tento ustanovuje výkladové pravidlo pre počítanie času v občianskom práve, konkrétne pre začiatok a skončenie plynutia lehôt. Podľa § 122 ods. 1 O. z. lehota určená podľa dní začína sa dňom, ktorý nasleduje po udalosti, ktorá je rozhodujúca pre jej začiatok. Polovicou mesiaca sa rozumie pätnásť dní; podľa ods. 2 rovnakého ustanovenia koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína; a napokon podľa ods. 3 takéhoto ustanovenia ak nie je takýto deň v poslednom mesiaci, prípadne koniec lehoty na jeho posledný deň. Ak posledný deň lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

V uvedenom prípade sa počítanie času vzťahuje na lehotu určenú podľa rokov, deň splatnosti faktúry č. 2729994244 bol deň 17.8.2011, koniec trojročnej premlčacej doby mal pripadnúť na deň, ktorý sa číslom zhoduje s týmto dňom, t. j. 17.8.2014, keďže však v tento deň bola nedeľa, posledný deň premlčacej lehoty sa posunul na nasledujúci deň - pondelok 18.8.2014 a nakoľko žalobkyňa podala žalobu na súd v uvedený deň, urobila tak včas a jej nárok na zaplatenie sumy 71,70 eur (vyfakturovanej faktúrou č. 2729994244) s príslušenstvom nie je premlčaný.

Preto odvolací súd za použitia ustanovenia § 220 O. s. p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcej časti veci samej v časti týkajúcej sa sumy 71,70 eur s príslušenstvom tak, že žalobkyňi priznal sumu 71,70 eur, ktorá korešponduje fakturovanej výške ceny poskytnutých služieb za obdobie od 01.07.2011 do 31.07.2011 (vyfakturovanej faktúrou č. 2729994244), ktorú žalovaný v konaní nerozporoval a odvolací súd mal existenciu tohto nároku z predložených listín za preukázanú. Súčasne, keďže žalovaný je s plnením svojho peňažného záväzku v omeškaní, zaviazal ho aj na zaplatenie úroku z omeškania z tejto sumy v súlade s § 517 ods. 2 O. z. v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení účinnom do 31.1.2013, a to odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti faktúry, t. j. od 18.8.2011 až do zaplatenia. V zmysle ostatne uvedených ustanovení tak priznal žalobkyňi zákonný úrok z omeškania vo výške 9,5 % ročne, keďže základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu bola 1,50%.

Ďalej sa odvolací súd zaoberal otázkou správnosti vyhodnotenia zmluvnej podmienky obsahujúcej dojednanie o zmluvnej pokute v predmetnej spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú a preto neplatnú a prieskumom odvolaním napadnutého rozhodnutia dospel k totožnému záveru ako súd prvého stupňa, ktorý bez návrhu správne uviedol vo výroku aj znenie tejto zmluvnej podmienky tak, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve. Súd prvého stupňa realizoval súdny prieskum neprijateľných podmienok na základe listinných dôkazov predložených žalobkyňou, ktorá ohľadom svojich tvrdení o dojednaní zmluvnej pokuty niesla dôkazné bremeno. Z dôvodu, že zmluvnú podmienku týkajúcu sa zmluvnej pokuty mal súd prvého stupňa preukázanú v jedinom listinnom dôkaze a to v zmluve o poskytovaní služby Magio Sat z 15. júla 2011, túto správne kvalifikoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Ustanovenie § 53 O. z. sa týka podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné. Ide o podmienky poškodzujúce spotrebiteľa a preto ich používanie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 5 O. z.). Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných

podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pritom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať alebo pochopiť ich obsah. Je potrebné zdôrazniť, že ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré dodávateľ vopred pripravil a používa vo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

Ako bolo uvedené vyššie, predmetná Zmluva o poskytovaní služby Magio Sat ako štandardná formulárová listina podlieha súdnej kontrole. Zmluvná pokuta (obsiahnutá priamo na prvej strane predmetnej zmluvy) bola vopred zo strany žalobkyne naformulovaná bez možnosti jej zmeny zo strany žalovaného ako spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, pretože bola navrhnutá vopred dodávateľom a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť jej podstatu. Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení a má spravidla na výber buď zmluvu vopred naformulovanú dodávateľom akceptovať so všetkými formulárovými klauzulami alebo ju odmietnuť. Možnosť zmeny štandardných zmluvných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zjavné, že ide o zmluvnú rovnováhu len formálnu. Faktickú rovnováhu možno tak dosiahnuť len vonkajším zásahom (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial a Salvat Editores).

Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Preto v danom prípade bolo správne súdom prvého stupňa považované za neprijateľnú zmluvnú podmienku dojednanie o zmluvnej pokute, zaväzujúce spotrebiteľa k jej zaplateniu v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti, ako i v prípade, ak si účastník zmluvy plnil svoju povinnosť odoberať služby poskytované žalobkyňou (riadne platil úhradu) až do doby krátko pred uplynutím doby viazanosti, pričom aj v prípade nezaplatenia poslednej úhrady mal povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu stále v plnej výške. V tomto smere žalobkyňa nerozlišovala medzi prípadmi, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti alebo keď sa tak stane na začiatku doby viazanosti. V oboch prípadoch by bol žalovaný ako spotrebiteľ viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty, čo je potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Súd prvého stupňa preto správne vyhodnotil absenciu časového aspektu v dojednaní o zmluvnej pokute za narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, poškodzujúce spotrebiteľa a práve nevyvážený obsah práv a povinností takéhoto zmluvného dojednania robí z predmetnej zmluvnej podmienky neprijateľnú podmienku.

K odvolacím námietkam žalobkyne treba uviesť, že právna predchodkyňa žalobkyne síce žalovanému poskytla zariadenie Magio Box s príslušenstvom, to však z dôvodu, že inak (bez zariadenia) by žalovaný zrejme nebol mohol poskytovať služby tohto dodávateľa využívať, t. j. nebol by sa stal jeho klientom, keďže inštalácia tohto zariadenia je predpokladom využívania jeho služieb. „Investovanie“ právnej predchodkyne žalobkyne do zmluvy tým, že poskytla žalovanému príslušenstvo na Magio Sat tak sledovalo predovšetkým naplnenie podnikateľských cieľov dodávateľa služieb, ktorými je získanie klientov odoberajúcich služby dodávateľa a dosahovanie zisku. Bolo súčasťou podnikateľskej stratégie, u ktorej treba počítať so ziskom rovnako ako so stratami. Pokiaľ teda žalobkyňa v odvolaní namieta, že žalovanému zostalo v dispozícii zariadenie určitej hodnoty, je na dodávateľovi, aby pri uzatváraní zmlúv ponúkol rovnocenné podmienky pre všetkých spotrebiteľov, ktoré nesmú byť v rozpore s vyššie uvedenými princípmi, na druhej strane existuje dostatok právnych prostriedkov, aby nedochádzalo k poškodeniu dodávateľov špekulatívnymi spotrebiteľmi. Je pritom na dodávateľovi, aké podmienky ponúka, či ide do rizika (očakávaný kalkulovaný zisk je vtedy neistý) alebo ponúka takú marketingovú politiku, ktorá je spravodlivá pre obidve strany (dodávateľa aj spotrebiteľa), a predovšetkým je v súlade s platnými právnymi normami.

Pokiaľ žalobkyňa o dojednanej zmluvnej pokute tvrdí, že táto zmluvná podmienka znevýhodňuje spotrebiteľa len do takej miery, aby vyrovnala ekonomickú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami spôsobenú poskytnutím príslušenstva Magio Sat žalovanému, odvolací súd uvádza, že toto z ničoho nevyplýva, pretože žalobkyňa nepredložila súdu žiadne listiny, z ktorých by bola zrejme výška hodnoty poskytnutého zariadenia (aby bolo možné hovoriť o ekonomickom vyvážení), a z predložených dôkazov nevyplýva ani úprava zmluvných vzťahov pri ukončení využívania služieb vo vzťahu k poskytnutému zariadeniu. Preto k výhrade odvolateľky, že spotrebiteľovi zostane vo sfére dispozície aj poskytnuté príslušenstvo, treba uviesť, že toto ani preukázané nebolo. Žalobkyňa predložila súdu

iba časť relevantných listinných dôkazov (Zmluvu o poskytovaní služby Magio Sat z 15.7.2011 a Odovzdávací protokol Magio Sat zo dňa 21.7.2011), pričom v zmluve sa uvádza, že jej neoddeliteľnou súčasťou sú aj ďalšie dokumenty (napr. Obchodné podmienky ST na poskytovanie Služby Magio Sat, Obchodné podmienky na predaj a nájom koncových zariadení, Cenník pre koncové zariadenia, Tarifa na poskytovanie služby Magio Sat, Cenový výmer), ktoré však neboli žalobkyňou predložené. Žalobkyňa ako účastníčka konania, hoci bola povinná označiť dôkazné prostriedky (§ 101 ods. 1, § 120 ods. 1 O. s. p.), teda aj listinné dôkazy a pokiaľ nimi disponuje, mala aj edičnú povinnosť (predložiť listinné dôkazy), si túto povinnosť nespĺnila a súd nemal dôvod sám takéto dôkazy vyhľadávať. Z predložených listín tak nevyplývajú ani konkrétne povinnosti žalovaného týkajúce sa poskytnutého príslušenstva, napr. či je povinný a ak áno kedy, príp. za akých podmienok (sám, alebo na základe výzvy a pod.) vrátiť poskytnuté zariadenie, a nie je teda vylúčené, že za splnenia určitých podmienok dôjde k vráteniu poskytnutého príslušenstva zo strany žalovaného. Z predložených listín sa ani nedá usudzovať či takáto prípadná situácia nastala alebo nie a to práve z dôvodu, že žalobkyňa neposkytla súdu relevantné dôkazy. Nemožno preto vychádzať z toho, že by žalovanému poskytnuté zariadenie zostávalo, ktorá skutočnosť mala podľa žalobkyne ekonomicky znevýhodňovať dodávateľa služieb, pričom práve toto znevýhodnenie malo byť podľa tvrdenia žalobkyne kompenzované dojednaním o zmluvnej pokute.

Tu treba tiež uviesť, že časť uplatňovanej zmluvnej pokuty nie je vôbec ničím podložená. Žalobkyňa žiadala sumu 638,80 eur titulom vyúčtovanej zmluvnej pokuty faktúrou č. 4732995836, ale nepreukázala, na základe čoho si zmluvnú pokutu v uvedenej výške vyúčtovala, pretože z predložených listinných dôkazov mal súd za dojednané iba ustanovenie o zmluvnej pokute, obsiahnuté na prvej strane zmluvy v znení: „za porušenie záväzku užívateľa užívať službu Magio Sat počas dohodnutej doby viazanosti, a to najmä tým, že vypovie Zmluvu o poskytovaní služby Magio Sat, požiadava o zmenu programu služby Magio Sat na program s nižším mesačným paušálnym poplatkom počas 4.-26. mesiaca viazanosti a takýto program mu bude po dohode so ST aktivovaný, alebo svojim konaním, resp. opomenutím spôsobí dôvod, pre ktorý je ST oprávnený od zmluvy o poskytovaní služby Magio Sat odstúpiť, je ST oprávnený vyúčtovať užívateľovi jednorazovú zmluvnú pokutu vo výške 199,00 eur“. Žalobkyňa si však v uvedenom prípade vyfakturovala okrem sumy 199 eur aj ďalšie pokuty v celkovej výške 439,80 eur (2 x pokuta za Magio Box 1MRHKUY7 po 150 eur, 2 x pokuta za diaľkový ovládač 1MRHKUY7 po 20 eur, 2 x pokuta za kartu 1MRHKUY7 po 19,95 eur a 2 x pokuta za ostatné príslušenstvo 1MRHKUY7 po 29,95 eur), ktorých právny dôvod nebol nijako podložený, pretože z predložených listín dojednanie o takýchto zmluvných pokutách nevyplýva. Ak teda žalobkyňa v odvolaní tvrdí, že v tomto prípade predstavuje väčšinu zmluvnej pokuty pokuta za príslušenstvo, ktoré žalovaný nevrátil, v tejto časti neunesla dôkazné bremeno.

Odhliadnuc od uvedeného, pokiaľ by súd žalobe v časti aj zvyšnej uplatňovanej zmluvnej pokuty 199 eur vyhovel, bol by porušený princíp proporcionality uplatňovaný v súkromnom práve, navyše by došlo k porušeniu zákona, pretože podľa článku 6 Smernice Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Vo viacerých prípadoch bola zmluvná pokuta rovnakého významu už vyhlásená súdmi za neprijateľnú zmluvnú podmienku (napr. rozsudok Okresného súdu Prešov z 13. augusta 2010 č. k. 17C 23/2010-65 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešovej z 29. júna 2011 č. k. 2Co/137/2010), pričom článok 7 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom povinnosť zabrániť súvislému používaniu neprijateľných zmluvných podmienok.

Keďže v uvedenom prípade sa nejedná o individuálne dojednané zmluvné podmienky, platí zákaz vo vzťahu k ustanoveniam, spôsobujúcim značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offa (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C 244/98 Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi a

to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácií, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho a lepšiu znalosť práva (ktorú skutočnosť žalobkyňa v odvolaní aj potvrdila), ako i dostupnosť právnych služieb, možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet k zmluvnému rokovaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený a pri uzatváraní zmluvy je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosť spotrebiteľa. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je preto snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa, ktorý koná s dôverou v druhou stranu jej prezentovaný skutkový stav (uvedené už odznelo v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

Pokiaľ súd prvého stupňa vyslovil neprijateľnosť zmluvnej podmienky vo výroku napadnutého rozhodnutia, postupoval teda v súlade s § 153 ods. 3, 4 O. s. p.. V zmysle tohto ustanovenia súd v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu výslovne uvedie znenie zmluvnej podmienky, ak určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, pričom práve z uvedeného dôvodu nepriznal plnenie dodávateľovi. Takto dojednané zmluvné podmienky majú priamy dosah aj vo vzťahu k ostatným spotrebiteľom, ktorí za rovnakých podmienok uzatvárajú s dodávateľom zmluvy o využívaní jeho služieb. Cieľom vyslovenia takejto podmienky vo výroku súdneho rozhodnutia je, aby sa dodávateľ, zdržal používania tejto podmienky vo vzťahu k ostatným spotrebiteľom a aby tak nedochádzalo k ich poškodzovaniu a bola zabezpečená účinná ochrana spotrebiteľa.

Odvolacie dôvody žalobkyne a právne názory týkajúce sa dojednania o zmluvnej pokute a žalobou uplatneného nároku z nej, ktoré vyslovila v odvolaní, sú tak bez vplyvu na výsledok rozhodnutia prvostupňového súdu, ktorého postup a závery sú v súlade s platnou právnou úpravou. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti veci samej v časti týkajúcej sa zaplata zmluvnej pokuty (638,80 eur s príslušenstvom) ako vecne správny potvrdil, spolu so závislým výrokom o určení neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej neprijateľnosti, vysloveným v súlade s ustanovením § 153 ods. 3, 4 O. s. p. (v dôsledku ktorej nepriznal žalobkyni zmluvnú pokutu s príslušenstvom).

Podľa § 222 ods. 3 a § 164 O. s. p. súdu prvého stupňa ale odvolací súd nariadil vykonanie opravy zrejmej nesprávnosti v úvodnej časti jeho rozsudku, spočívajúcej v uvedení tam nesprávneho dátumu narodenia žalovaného.

Pri čo aj len čiastočnej zmene rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej odvolací súd stíhala povinnosť rozhodnutia o trovách celého konania - prvostupňového aj odvolacieho (podľa § 224 ods. 2 O. s. p.). Pri takomto výsledku celého konania prevažný úspech v ňom zaznamenal žalovaný (žalobkyňa s požiadavkou na tzv. istine uspela len v rozsahu 13,89%) a bol to tak on, komu by zásadne vzniklo právo na náhradu trov konania (podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 2 O. s. p.), avšak žalovaný nepodal návrh na priznanie mu náhrady trov konania, ktorý je nutnou procesnou podmienkou priznania náhrady trov konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.), preto mu odvolací súd náhradu trov tohto konania nepriznal.

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.